

Miriam Budzáková a Simone Lorenzo Benini :

(a potom vošli diviaky)

Autorka: Barbora Chomová Uríková

Názov analýzy: Načo krotiť splašené stádo

Človek môže v prítomnosti bábätiak či mláďat badať u seba sklony zvláštneho správania sa nazývaného roztomilá agresivita. Je to pocit, pri ktorom má na jednej strane potrebu ich ochraňovať, na strane druhej sa môže objaviť potreba ich stísať či objímať až príliš silno. Táto hranica je krehká a ľahko prehliadnuteľná. Práve tento druh správania sa stal jedným z hlavných východísk pri tvorbe tanečného diela (*and then the boars entered*), v ktorom sa tvorcovia venujú skúmaniu fyzickosti, stavu a reakcií tela v týchto vyhranených emočných momentoch. Ponúkajú divákovi a diváčkovi možnosť zamyslieť sa, ako a čím sú ovplyvnené prejavy ich najhlbších vnútorných emócií.

Umelecké duo Miriam Budzáková a Simone Lorenzo Benini sa stretli počas štúdia na SEAD (Salzburg Experimental Academy of Dance), kde začala ich tvorivá spolupráca. Na Slovensku nevystupujú prvýkrát. V roku 2023 vytvorili slovenská tanečnica a taliansky tanečník priamo pre žilinský festival Kiosk performatívnu inštaláciu *With Their Virgin Eyes, Gambling On The Milky Way Of A Home-Made Tombola*. Jej podstatou bol performatívny zážitok spojený s pasivitou s presahom do osobnej i sociálnej sféry. Dielo (*and then the boars entered*) pripravovali počas niekoľkých mesiacov v Taliansku aj na Slovensku. Slovenská premiéra medzinárodnej koprodukcie sa odohrala v januári v kultúrnom centre Stanica Žilina-Záriečie.

Napätia ako predtucha explózie

Názov diela – v preklade: a potom vošli diviaky – evokuje prudký nával nepredvídateľnej energie, ktorý so sebou nesie otázky, čo mu predchádzalo a čo bude nasledovať. Sledujeme dva prístupy formovania napätia a vyrovnávania sa s ním, ktoré sú prepojené zásadným prvkom celej performancie, fyzickosťou. Telá Budzákovej a Beniniho sa stávajú javiskom emócií. V trblietavých tmavých kostýmoch sú pripravené predviesť sa vo svojej plnej grácii.

Filozofka Judith Butler sa vo svojich publikáciách zaoberá emocionálnymi prejavmi, telom a identitou. Hovorí, že práve momenty „tesne pred“ emocionálnym prejavom odhaľujú krehkosť tela a jeho vystavenie vonkajším očakávaniam. Napätie môže byť chápané ako prejav boja medzi túžbou dodržať sociálne normy a túžbou vyjadriť sa autenticky.

Budzáková a Benini sa k tomuto stavu dostávajú postupne, prostredníctvom napätia, ktoré od začiatku budujú medzi sebou a divákmi. Každý používa iný spôsob interakcie. Budzáková

sa už počas príchodu divákov a diváčok nachádza na scéne. Pomaly sa po štyroch pohybuje po priestore, sústredene sleduje ľudí, s ktorými udržiava dlhý očný kontakt. Jej pohľad je prenikavý a intenzívny, ako u nedôverčivého zvieraťa, ktoré vás nemo sleduje a v prípade potreby je pripravené zaútočiť. S publikom sa postupne dostáva do interakcie, jemne provokuje a prekračuje tichú bezpečnú zónu. Príchod Beniniho na scénu je naopak excentrický, s nekontrolovateľnými divokými impulzívnymi pohybmi a so šíleným výrazom v tvári, ktorý je podporený jemnou červenou očnou linkou. K divákovi a diváčkami je drzý a priamočiary, neohrabanou koketériou sa ich snaží zaujať, aby nimi následne pohádal: „Some of you I like... Some of you I don't...“ Spoločne sa pohrávajú s hranicami zaužívaných noriem a svojím správaním umocňujú pocit neistoty u publika, ktoré nevie, čo presne sa za týmto napätím skrýva.

Ked' sa telo stáva javiskom

Budzáková a Benini sa v performancii zámerne tomuto stavu vystavujú, nechávajú vyznieť fyzické prejavy v napätí, hrotia situácie až do absurdna a irónie. Správanie tela je to, čo nám pomáha pochopiť prežívanie postáv a udržiava v celku jednotlivé obrazy inscenácie. Benini necháva svoje emócie prejavovať sa navonok, aj keď sú brzdené istým kľúčom a štylizáciou. Budzáková sa postupne dostáva na nohy, narastajúce napätie však spracováva ponáraním sa do seba. Nevyprovokujú ju ani extrémne prvky zvonku, akými je hlučná heavy metalová hudba, Beniniho zanietene gradujúci rozprávaný text v taliančine alebo Bocelliho umelo predĺžovaný tón z notoricky známej skladby *Con te partirò*. Je to až jej samotné telo, ktoré rozpumpuje svojím pohybom emóciu zvnútra a dáva jej priestor na prejavenie sa. Emócia sa derie von tak ťažko, ako ťažko sa hýbe jej telo. Intenzita v pohyboch rastie, napätie graduje, zvuky vychádzajú von po častiach, až kým nepríde šílený výkrik v celej svojej sile. Budzáková s Beninim sa s krikom prudko pohybujú po scéne, dostávajú sa k sebe, roztočia sa a Benini krúti Budzákovú držiaca ju za hlavu. Spontánnosť a sila tohto prejavu prepájajúceho blízkosť s agresiou dvoch tel je vyvrcholením napätia, ktoré konečne dostalo svoju podobu.

Pohyb na scéne sa postupne mení v štylizovanú choreografiu, stáva sa kontrolovaným a presným, rovnako aj výkriky sú odrazu pravidelné a zohraté. Prebudená spontánnosť sa postupne mení a brzdi spoločenskými normami, ktoré ju okresávajú, formujú, až úplne deformujú. Ich prejavy, pohybové i zvukové, začínajú pôsobiť umelo a smiešne. Samotný výkrik je silný vo svojej autenticite, ale jeho postupné uvedomenie si v spoločnosti ho robí absurdným. Budzáková postupne stíchnie, pohyby pokračujú. Benini pravidelne hystericky vykrikuje v rytme choreografie, z čoho ho vytrhne až moment, keď sa tanečnica chytí jeho intímnych partíí a celá scéna zamŕza. Intimita vracia tanečníka späť, k uvedomeniu si svojho tela, jeho prítomnosti a krehkosti.

Hľadanie správneho balansu

Po napätí prichádza uvoľnenie, emócie postupne pohltí priestor, telám sa vracia ich pokoj. Pohyby v závere performancie sú skoorinované, jemné a pravidelné ako dýchanie, ktoré je prirodzené a neuvedomované. V tomto pokojnom stave nás však Budzáková a Benini nenechajú dlho a záverečnou interakciou s publikom nám s hyperbolou – pre ich tvorbu príznačnou – pripomenú, že tam hlboko v nás stále drieme to pravé ja, ktoré nás jemne provokuje k slobodným činom nezávisle od toho, ako pôsobia v spoločnosti.

Dielo (*and then the boars entered*) pracuje s princípom balansu. Okrem zásadného hľadania hranice medzi autenticnosťou a spoločenským očakávaním sa pohráva s hranicou medzi absurditou a vážnosťou. Jemná irónia ťažké scény odľahčuje, ale zároveň vyzýva ku skúmaniu tohto balansu v každom z nás. Hranica je krehká a do veľkej miery jej rezonovanie v danom momente určujú diváci a diváčky. Ako sa k nej postaví, v akom rozpoložení sa práve nachádzajú? Odpovede sú nepredvídateľné, rovnako ako môžu byť nepredvídateľné emócie. Dôležité je však postaviť sa sám k sebe čo najpravdivejšie a potom môže byť výsledkom niečo, čo sme vôbec nečakali.

Odborné korektúry: Katarína K. Cvečková

Jazykové korektúry: Anna Zajacová

Foto: Quentin Jourdet

(a potom vošli diviaky)

Námet: Simone Lorenzo Benini

Choreografia, kostým, a zvuk: Simone Lorenzo Benini v spolupráci s Miriam Budzákovou

Performancia: Miriam Budzáková a Simone Lorenzo Benini

Dramaturgická podpora: Maja Hriešik, Erika Kooki Filia

Pôvodný svetelný dizajn: Elisabetta Maniga

Produkcia: Anghiari Dance Hub

S podporou: DiD Studio Miláno, Movimento Danza Napoli, Telocvična - Rezidenčné centrum pre tanec, AiEP

Pôvodný názov: (e poi entrarono i cinghiali)